

Meeqqanut inuusuttunullu tunngasuni siunnersuiffik pillugu nalunaarussiaq
(Isumaginninnermut Naalakkersuisoq)**Saqqummiussissut**
(Isumaginninnermut Naalakkersuisoq)

Aallaqqaasiut

Inatsisartut 2009-mi ataatsimiinneranni Naalakkersuisut imminnut pisussaaffilerput Inatsisartut 2010-mi upernaakkut ataatsimiinneranni meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit suliaqarfiup iluserisinnaasaa pillugu nassuiaasiorniarlutik.

Meerartatta inuusuttattalu atugarisaannik nukittorsaaviginninnissaq Naalakkersuisut pingaarnerutillugu salliutitaasa ilagaat. Taamaattumik meeqqat peroriartornerminni atugarisaasa pisinnaatitaaffiisalu isiginiarneqarnerulernissaat Naalakkersuisut kissaatigaat, soorlu aamma suliniutit uniinnaratik ingerlalluarsinnaasut siumullu isigisut, meeqqat ineriartornissaannut inersimasutullu pitsaasumik inuuneqarnissaannut nukittorsaasussat aallartinnissaat kissaatigigippit.

Suliaqarfiup politikikkut arlaannuulluunniit attumassuteqanngitsup meeqqat piginnaatitaaffiik peroriartornerminnilu atugarisaannik nakkutiginninneq isumagippagu, tamanna inuiaqatigiinni meeqqat soqutigisaannut pitsaasumik kinguneqassasoq Naalakkersuisuni isumaqarpugut. Taamaattumik Inatsisartuni arlaqartut tungaannit Naalakkersuisut naliliinerannik tapersiisunik siunnersuuteqartoqartarsimammat nuannaarutigaarput. Inatsisartunit siunnersuutit Naalakkersuisunit tusaaniarsimavagut, suliaqarfiusussatullu ilusiliussamut tamanik tunngavilersugaasunillu aallaaveqartumut, meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik nakkutiginninnississamut piginnaatitaasumut ilanngullugit eqqarsaatigalutigit.

Ajornartorsiutit nassuiaammi pineqartut

Suliaqarfimmik nukittuumik piginnaatitaasumik assigiinngiiaartunillu immikkut ittumik ilisimasaqarfiusumik, inuiaqatigiitsinni meeqqat inuusuttullu inuunermi atugarisaannik nukittorsaanermut tapertaasinnaasumik pilersitsinissaq anguniassagippit Naalakkersuisuni isumaqarpugut. Taamaattumik suliaqarfissaq ataani allassimasunik siuarsaasusaaq pillugu Naalakkersuisuni siunnersuummik saqqummiussivugut:

- Meeqqat pisinnaatitaaffii peroriartornerminnilu atugarisaat
- Politikerinik, oqartussaasunik, kattuffinnik innuttaasunillu siunnersuineq, kiisalu
- Meeqqanut inuusuttunullu tunngasunik ilisimasalik katersineq ilisimasallu pillugit paasissutissiineq kiisalu pineqartumi uppernarsaatissiineq

Suliassat taaneqartut ilaat ullumikkut MIPI-mit suliarineqartarmata, suleqatigiinnissaq sunneeqatigiinnissarlu qulakkeerniarlugit MIPI ilusiliussamut ilaatinneqarpoq. Taamaattumik siunnersuutip kingunerisaanik akisussaaffiit nutaamik agguataarneqassapput aamma meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut MIPI-p inissisimanagera nutaamik nassuiarneqassalluni.

Nassuiaammi saqqummiunneqartumi apeqqutit qitiusut tassaapput, suliaqarfiup nutaap politikikkut qanoq kiffaanngissuseqartuunissaa, aamma meeqqat atugarisaat pillugit pitsaasumik atorluarsinnaasumillu sulinissamut eqaatsumik sinaakkusiiffigineqarnissaa qanoq ililluni qulakkeerneqarsinnaanersut. Apeqqut taanna akisinnaajumallugu suliaqarfinnut inuit pisinnaatitaaffinik suliaqartunut Naalagaaffiit Peqatigiit kaammattuutaat – Parisimi tunngavigineqartunik taaneqartartut – nassuiaammi aallaavigineqarput.

Tunngaviusutigut aallaavittut oqaatigineqarpoq, inuit pisinnaatitaaffii pillugit naalagaaffiit suliaqarfiisa pisinnaatitsissut, immikkut ittumik ilisimasat kiffaanngissuseqarnerlu tamaasa assigiimmik naleqartillugit tunngavigissagaat. Tamatuma saniatigut suliaqarfik nammineerluni namminiussuseqassaaq, aammalu aningaasaqarnikkut aqqqissugaanikkullu aalajangersimasumik annertussusilimmik qulakkeeriniffigineqassalluni.

Meeqqat pisinnaatitaaffiisa siuarsarnissaat illersornissaallu pillugit naalagaaffiit suliaqarfiinut kiffaanngissuseqartunut Parisimi tunngavigisat aallaavigalugit Naalagaaffiit Peqatigiit Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliaa 2002-mi malittarisassiorpoq. Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliap malittarisassiai nalinginnaasumik isikkoqartitaapput, nunanilu tamani qanorluunniit angitigigaluartuni qanorluunnillu aqqqissugaagaluartuni atortussanngortinneqarsinnaallutik. Taamaattumik meeqqanut inuusuttunullu tunngasutigut Kalaallit Nunaanni inuit piginnaatitaaffii pillugit suliaqarfeqalernissaq pillugu siunnersuummut Naalagaaffiit peqatigiit tunngavigititaasa pingaarnepaat ilaatinneqarnissaat Naalakkersuisuni tulluartautipparput.

Ilusiliussaq

Naalakkersuisuni isumaqarpugut suliffeqarfik meeqqat atugarisaannik isumaginnittussaq meeqqanik inuusuttunillu akuutitsisariaqartoq. Meeqqat kannunarsarneqarnissamut atornerlunneqarnissamullu sutigut tamatigut illersorneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnerannut pingaarnertullugu tunngaviusut arlaqartut Meeqqat Pisinnaatitaaffii pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaanni aalajangersagaapput. Isumaqatigiissummili nutaarluinnaasoq tassaavoq meeqqap akuutinneqarnissamut pisinnaatitaaffeqarnera. Tamatumunnga tunngasortaa Naalakkersuisuni pingaartipparput, suliaqarfiummi meeqqanik atornerqarsinnaasuunissaa meeqqanullu attuumassuteqartuunissaa anguniagarigatsigu.

Nassuiaammi matumani ilusiliussami suliffeqarfik ataatsimoortoq, meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiinniik, meeqqat oqaaseqartartuannik, allattoqarfimmik kiisalu MIPI-mik imaqartoq pineqarpoq. Meeqqat oqaaseqartartuannik isumaavoq meeqqanut ombudsmandimik pilersitsinngikkaluarluni meeqqat inuiaqatigiinni maalaaruteqarfigisinnaasaannik qulakkeerininnissaq. Taarsiulluguli pisinnaatitaaffiit pillugit apeqqutini qanorluunniit ittuni meeqqat siunnersorneqarnissamut aqqutissiorneqarnissamullu erseqqissumik tikikkuminartumillu aqqutissaqarnissaasa qulakkeernissaat meeqqat oqaaseqartartuata suliassaraa.

Meeqqat pillugit Ataatsimiititaliap tunngavigititai meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit ilusiligaanerannut aallaavigineqarput, tunngavigitititigut kaammattuutigineqarmat meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit politikikkut arlaannaannulluunniit attuumassuteqassanngitsut, namminerisaminnillu inatsiseqarlutik aningaasatigullu missingersuuteqartut. Tamatuma saniatigut siunnersuisoqatigiit inuttalersugaanermikkut apeqqutini meeqqat inuunerminni atugaannut pisinnaatitaaffiinullu tunngasuni tamatigoortumik suliaqarfiillu akimorlugit ilisimasaqartuunissaat pingaartinneqarpoq. Ilusiliussami Meeqqat pillugit Naalagaaffiit Peqatigiit Isumaqatigiissutaat aallaavigalugu meeqqat inuunerminni atugarisaasa pisinnaatitaaffiisalu siuarsarnissaat meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit suliassaraat.

Naalackersuisut anguniagaat anguniarlugu nassuiaatikkut makku kaammattuutigineqarput:

- Meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit pilersinnissaasa sulissutiginnissaannut ilusiliusaaq tunngaviusaaq, siunnersuisoqatigiinni siulittaasoq meeqqat oqaaseqartartuattut suliaqassaaq. Suliaqarfik allattoqarfeqassaaq, kiisalu ilisimasanik katersuiffimmik, paasissutissiinermut uppersaasiinermullu immikkoortortaqaqassalluni.
- Meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiit, meeqqat oqaaseqartartuat kiisalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfik pillugit inatsisissatut siunnersuut 2011-mi suliarineqassaaq.
- Meeqqat pillugit siunnersuisoqatigiinnut, meeqqat oqaaseqartartuannut kiisalu meeqqat inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfimmut aningaasanut inatsimmi akuersissutit immikkut ittut immikkoortinneqassapput.

Naammassinera

Suliaqarfimmut meeqqat pisinnaatitaaffiinik peroriartornerminnilu atugaannik sulissutiginnittussamut suut tunngavigineqartariaqarnerat pillugu Inatsisartut nassuiaatip kingunerissanik erseqqissunik kingunissalinnillu oqaaseqarumaartut Naalackersuisut neriutigaat.